

SZÓT KÉR AZ OLVASÓ

Elöl járnak a munkában

Kérdések, válaszok vitás munkaügyekről

Mi a minisztérium véleménye?

Helyenként felületesen vagy a törvényes rendelkezések kellő ismerete nélkül intézik a dolgozók ügyeit. De előfordul az is, hogy egyik-másik dolgozó jogtalan igényeket támaszt a munkáltatóval szemben. A munkaügyi problémákról szóló levelekből kiválasztottunk néhányat. A válaszok a Munkaügyi Minisztériumtól származnak.

A fizetéssel egyidejűleg adják ki a külszolgálati díjat

A Csatorna- és Vízvezetéképítő Vállalat mélyfúró csoportja állandóan külszolgálatban dolgozik. Minden két hétben van szabad szombatunk, amikor hazautazunk családjához. Fizetést is ilyenkor kapunk, azt mindenki hazaviszi.

A külszolgálati díjat nem a fizetéssel együtt, hanem minden hónap 15-e táján fizetik ki. Ez a pénz sajnos nem mindig jut el a családhoz: sokan elisszák. Társadalmunkban már sok megmozdulás van az itales emberek megrendszabályozására. Jó volna, ha a Csatorna- és Vízvezetéképítő Vállalatnál felfigyelnének erre a problémára és úgy rendeznék a külszolgálati díj elszámolását, hogy azt a fizetéssel együtt kapnák meg a dolgozók. Akkor ezt a pénzt is inkább hazavinnék a családjához.

Kardos László
Ozd, 2. Postafiók 216.

A külszolgálati díj fizetésének napja nincs meghatározva. De törvényes akadálya sincs annak, hogy a dolgozók ezt a fizetést egyidejűleg kapják meg. Azt tanácsoljuk, hogy erről a kívánságról beszéljen az üzemi szakszervezeti bizottsággal. Bizonyosan találnak megoldást.

Jogos-e az útiköltség-térítés?

Vállalatunknak fióktelepe volt központunkban. Ott dolgoztam mint adminisztrátor. Két hónappal ezelőtt népgazdasági érdekből áthelyeztek a szegedi telepre. Lakásom nincs Szegeden, minden reggel vonattal megyek munkahelyemre és este haza Kistelekre. Az áthelyezéskor ígéretet kaptam, hogy útiköltségemet hat hónapon át megtérítik. Most, két hónap leteltével, kijelentették, hogy útiköltség-térítést nem adhat a vállalat, mert nőtlen vagyok, nem vagyok családfenntartó.

Szeretném megkérdezni,

hogyan megillet-e engem útiköltség-térítés?

Jakus Sándor
Kistelek

A hatályban levő rendelkezések szerint népgazdasági érdekből áthelyezett nő, illetőleg férjzett dolgozó, ha új telephelyén lakása nincs, s családjától különélni kényszerül, a különélési költségek fedezésére különélési díjat kap. A különélési díj megilleti azt a nőtlen, illetve hajadon dolgozót is, aki hatósági bizonyítvánnyal igazolja, hogy keresésképtelen szüleivel közös háztartásban él és eltartásukról ő gondoskodik. A különélési díj az új lakóhelyre költözésig, de legfeljebb hat hónapig jár.

Ha a különélési díjra jogosult dolgozó új telephelyéről naponta családijához hazaér, különélési díj helyett az utazási költséget kell megtéríteni.

A fentiek figyelembevételével tehát vállalatának eljárása nem szabálysértő. Nem illeti meg az útiköltség-térítést, mert nőtlen és szülei nem keresésképtelenek.

A szakmában szeretnék dolgozni

Traktoros vagyok, de jelenleg nem dolgozom a szakmában. A 31. számú Építőipari Vállalat dolgozója vagyok. Ott nem tudják biztosítani, hogy szakképzettségemet hasznosítsam. Kértem, engedjenek el. Úgy gondoltam, a mezőgazdaságban jelentkezem munkára, hiszen ott mind több szakképzett munkaerő kell.

Elgondolásomat azonban nem oly könnyű megvalósítani. Munkahelyemen különböző akadályokat gördítettek elém. Az építőipari vállalatnál azt mondták: igaz, hogy szakképzettségem szerinti beosztásban nem alkalmazhatnak, kilépésemhez megsemm járulhatnak hozzá. Ha mégis elmegyek, munkakönyvem csak a „önkéntes kilépés” bejegyzéssel kapom kézhez. Nem szeretnék hátrányos helyzetbe kerülni, ezért maradtam. De régi óhajom, hogy szakmámba kerülhes-

szem, s ott igyekeznek tovább tanulni, még nem teljesült.

Driczku István
Vác

A Munka Törvénykönyve módot ad rá, hogy ha nem szakmájában dolgozik és így kíván elhelyezkedni, felmondhasson. Helyes, ha a felmondásához csatolja annak a vállalatnak, gazdaságnak, tsz-nek igazolását, amely munkaviszonyának megszűnése esetén alkalmasnak fogja. Felmondására az igazgatónak 8 nap alatt nyilatkoznia kell. Ha az igazgató 8 nap alatt nem válaszol, úgy kell tekinteni, mintha hozzájárult volna a felmondásához. Akkor a vállalatnál a munkaviszonya 15 nap elteltével megszűnik.

Ha az igazgató nem járul hozzá felmondásához, panaszával az egyeztető bizottsághoz, majd a TEB-hez fordulhat.

Felhívjuk a figyelmét arra, hogy az eljárások ideje alatt is járjon dolgozni, mert különben önkényes kilépőnek minősül.

Kártérítés és tetejébe pénzbírság?

Két éve dolgozom az Egri Lakatosárugyárban. Eddig még sohasem tapasztaltam, hogy annyi pénzbüntetést róttak volna ki a dolgozókra, mint az utolsó két hónapban.

Ha a dolgozó eltör egy csigafúrót, meg kell fizetnie. Tudom, hogy vigyázni lehet és kell is a szerszámra de egy olyan üzemben, ahol különböző szaktudású emberek dolgoznak, a törest teljesen megakadályozni nem lehet. Nem szándékoságról van szó, csupán véletlenül. Egyik munkatársam eltört egy 3,5-es csigafúrót, ezért ajánlott levélben közölték vele, hogy 15,35 forintra büntették. Nagyon sok ilyen eset van.

A másik problémánk a selejt. Ha egy dolgozó selejtet gyárt, annak egy részét köteles megfizetni. Ez helyes. Viszont a mellékbu-

nyítás súlyos. Felszámolnak 50 százalékos rezsit is. sőt a nyereségrészesedés 10-50 százalékát is elvonják, mondván, „nevelőnek szántuk, hogy a jövőben ne gyártson selejtet”. Azt gondolom, túl szigorúak ezek a kártérítések.

Hámori György
Eger

A társadalmi tulajdonban okozott kárt meg kell fizetni. Az igaz, hogy a termelő munkában könnyebben előfordulhat valamilyen törés. De ezt a dolgozónak csak akkor kell megtérítenie, ha hiba vagy mulasztás terheli, vagy ha szándékos, gondatlanság forog fenn. Ha gondatlanságból következett be a kár, akkor is legfeljebb egy havi alaphérének 15 százalékát köteles megtéríteni, még akkor is, ha egy hónap belül esetleg több szerzőszámot, csigafúrót is eltör. A vállalat a törvényes rendelkezések szerint járt el, amikor a csigafúró és egyéb szerzőszámok értékét — amelyek a dolgozók gondatlansága következtében váltak használhatatlanná — megtérítette.

Téves a selejtről írott véleménye is. Ha egy dolgozó teljesen selejtes terméket állít elő, munkabért nem kaphat. A tönkrített anyagot is felelősséggel tartozik. Ilyenkor érvényesül az a szabály, amely szerint a dolgozó gondatlanság esetén a fizetésének, alaphérének 15 százalékát levonják. A kártérítés kiszabásánál a vállalatnak a való helyzetből kell kiindulnia, a tényleges kárt kell figyelembe vennie. Ebben benne van az anyag addigi megmunkálására fordított költség is.

Ami a nyereségrészesedés elosztását illeti: a nyereségrészesedési szabályzatok előírják a selejtet gyártó dolgozó nyereségrészesedésének csökkentését. Ez is indokolt, mert aki selejtet gyárt, rontja a vállalat eredményét, elherdálja azokat az eredményeket, amelyeket a többiek gondos, figyelmes munkával elértek.

TEKNŐVÁJÓK

Ott, ahol három megye határ — Hajdú—Szolnok—Heves — találkozik, vertfalból készült épületek között, kitergetett tarka ruhadarabok hirdetik, hogy a Tiszának e vadregényes vidékén élnek és dolgoznak a teknővájó cigányok. Vagy ötvenen foglalkoznak ezzel az iparral, amelynek tudománya nemzedékről nemzedékre száll. A legöregebb teknővájó, a 80 esztendő Lingurár Gyuri bácsi, fiával együtt dolgozik. Kitűnően értik a szakmát. A két és fél méter hosszú, 140 centiméter széles nyárfadarabot pontosan a közepén kettéhasítják, s egy nagy, éles fejszével kezdik a teknőt kialakítani. Először a belsejét „nagyolják”. Utána „kapocskával” faragják. Ez a kapocskák egy kifli alakú és nagyságú éles szerszám, amellyel a teknő belsejét mélyítik. Utána újra a fejszével mérenek hatalmas csapásokat a teknő külső részére. Soha nem tévesztik el az ütést. Végül a harmadik szer-

szám, a kétnyelű kés is előkerül. Ezzel készítik „tisztára” a teknőt. Nincs mérőlécük, még egy kopott „colstokjuk” sincs. Néha végigkopogtatják a teknőt, mint orvos a beteget, s ahol vastagabb hangot ad, ott lefaragnak belőle. Így készül a dagasztóteknő.

Menyibe kerül a két méter hosszú, 120 centi széles és 60 centi mély teknő?

Nyerluc György teknővájó azt mondja: 700-800 forintba. Sokalltam. De megmagyarázta: a környéken nem tudnak elegendő faanyagot beszerezni. Ezért távoli vidékekről hozzák. Ennek a nagy teknőnek a fáját is Pócsmegyeren vásárolták. Teherautóval szállították a Dunáig, kompon átvitették a vasúttállomásra, vagonba rakták, úgy hozták hazáig. A szállítás tetemes összegbe kerül, ezért magas a teknők ára.

Az egyik fiatal teknővájónak, ifjú Kanalasnak, el-

beszéléséből tudtam meg, hogy kisipari szövetkezetet akarnak alakítani. Abban reménykednek, hogy könnyebben boldogulnak, olcsóbban tudják piacra vinni portékájukat.

— A ktsz-ben könyvelő is kell. Ki lesz a könyvelő? Egy fiatalasszony válaszol:

— A Zobolyák Misi faipari technikumba jár. A nyáron végez. Utána hazajön. Ő lesz a könyvelőnk. Ezt már a KISZÖV is jóváhagyta.

A búcsúzásnál meghallgattunk egy szép cigánytót. Összefogózkodtak a lányok-legények, az idősebbek körülfogták őket és szépen dalolták:

Oh ma cinger lulugga,
Szo tuke phenem suna...
(A virágot ne tépd szét,
Halld rebege beszédét...)

Úgy láttam, jó körülmények között élnek a teknővájók, hasznos munkával telnek napjaik.

Dénes Géza
levelező, Debrecen

A termelőszövetkezetünk kommunisztái nagy gondot fordítanak a rájuk bízott feladatok elvégzésére. Minden munkakörben megtalálhatók, munkájukat lelkiismeretesen végzik.

Ácsbrigádunk vezetője kommunista és nagy odaadással köszönhető, hogy munkatársai szeretik, utasításait mindig lelkiismeretesen végrehajtják. A brigád szorgalmát bizonyítja, hogy ebben az évben felépítettek három szerfás baromfiólat, amely 3000 férőhelyes darabonként. Ezenkívül két karámot, egy 120 férőhelyes hizlaldát és egy nyári kacaszállást 5000 állat számára. Még sok apró munkát is megcsináltak.

Éjjel-nappal dolgoztak termelőszövetkezetünk traktoros kommunisztái is. Ezt látva a többiek, követték példájukat, mindnyájan megérdemlik a dicséretet. A növényápolásban dolgozó elvtársaink is derekasan helytálltak. Turcsányi György csapata mindig el-

sők között végzett a munkával. Úgy érezzük, hogy kommunisztáinknak nem kis szerepe van abban, hogy termelőszövetkezetünk az összes őszi munkát időben befejezte. Őszi kalászt 1090 holdat vetettünk. A kukorica betakarítása és a cukorrépa szedése befejeződött, 800 hold őszi mélyszántást végeztünk el november 15-ig.

A pártszervezet vezetője nemrég határszemtét tartott. Összegeztük a jó és a rossz tapasztalatokat. Szóval tettük, hogy a szalma és szénakazlak nincsenek jól betetözve, a kukorica-szárat is rosszul kúpozták stb.

Eddigi tevékenységünket szeretnénk még tovább fejleszteni. Jó munkára akarjuk serkenteni tsz-tagságunkat, mert csak így tudunk több jövedelmet biztosítani a tsz-nek és magasabb színvonalat dolgozóinknak.

Pánecity István
párttitkár,
Hercegszántó, Lenin Termelőszövetkezet

BIZONYOSAN PROTEKCIÓJA VAN

...„Nem lehet seprút kapni Bakony-nánán”...
(Egyik levelünkben)

— Hé, álljon meg, hol vette?

(Mészáros András rajza.)

Újítómozgalom a Mérleggyárban

Gyárunkban sokat fáradoztak újítóink a termelés olcsóbbá, termelékenyebbé és korszerűbbé tételén. Újítóink különlegesen megbecsült dolgozói, szerénységükkel és példás helytállással vívták ki a tiszteletet és megbecsülést.

Újítómozgalmunk fejlődését tükrözi, hogy amíg 1950-ben 76 fő, addig 1961-ben már 384 fő adott be

újítást. Megtakarításunk 1961. III. negyedév végére 2 144 000 forint, amelynek túlnyomó része a termelés korszerűsítése és gazdaságosabbá tételéből adódott. Újítást adtak be a többi között Kuti Pál és Pálkövi Rezső gyorsmérlegkészítő lakatosok. Új, korszerű, kevés anyagot és munkarfordítást igénylő, 1-2 kilogrammos mérőképeségű levelemérlegeket találtak fel. Már 900 megrendelésünk van az 1962. I. negyedévére ebből a típusból. Czimmer Imre technológus az állatmérlegek talprészének újításával évenként 1988 kiló anyagot takarított meg, amely 47 000 forintot jelent. Katona János és Sterc János gépműhelyi előrajzoló újítása a tonnás mérlegeknél évi 80 000 forint megtakarítást eredményez.

Persze hiányosságok is vannak. Előfordul, hogy a benyújtott újítások kísérletezési és bevezetési ideje hetekig, néha hónapokig elhúzódik. Ez tetemes kárt jelent. Célunk, hogy minimálisra jósorítsuk ezt a kieső időt. Dolgozóink javasolták, hogy a legjobb 3-4 szakmunkásból alakítsunk kísérletező brigádot, amely szorosan együttműködne az újítók klubjával.

Az újítómozgalom kiszélesítése napjainkban aktuálisabbá vált, mint bármikor. A Hódmezővásárhelyi Mérleggyár kollektívájának munkakedvét és alkotó készségét fokozták az SZKP XXII. kongresszusának nagyszerű határozatai.

Balla Mihály
Hódmezővásárhely, Mérleggyár

Levelekből — néhány sor

Kovács János (Nyergesújfalú) panasolja, hogy a helybeli MÁV-megállónál rossz a világítás, ez veszélyezteteli az utazóközönség testi épségét.

*
Kovács Jánosné (Dég) azt írja, hogy szövetkezetük sokat erősödött ebben az esztendőben. A sertéshizlalási tervet túlteljesítették, s a munkaegység értéke előreláthatólag eléri az ötven forintot.

*
Rózsás László (Körmend) a helyi gimnázium fizikai önképzőkörének munkájáról számol be. Megírja, hogy az önképzőkörben

rendszeresen tartanak tudományos előadásokat, s társadalmi munkában eddig 41 fizikai eszközt készítettek vagy javítottak meg.

*
Petneházi István (Polgár) arról ír, hogy a községben nemrég tartották az öregek napját. Az ünnepség jól sikerült. Több mint 160 idős ember vett részt az összejövetelen.

*
Kecskés János (Debrecen) arról számol be, hogy Hajdú-Bihar megyében eddig 36 általános iskolában és két gimnáziumban alakult ifjúsági szövetkezet.